

Національний
банк України

Підходи до стрес-тестування банків у 2025 році

Ключові особливості стрес-тестування у 2025 році

- У 2025 році НБУ повертається до довоєнної практики стрес-тестування за двома макроекономічними сценаріями – **базовим та несприятливим**.

Довідково: оцінка стійкості 2023 року не передбачала стрес-тестування за несприятливим сценарієм та здійснювалась з використанням лише базового сценарію.

- Для **базового** сценарію використовуються публічні прогнози НБУ. Значення обмінного курсу для базового сценарію взято з консенсус-прогнозу «Focus Economics».
- У **несприятливому** сценарії передбачається досить глибока та тривала криза, яка є реалістичною, але не катастрофічною, та є достатньою для оцінки ризиків та можливостей забезпечення стійкості банків без запровадження регуляторних тимчасових послаблень.
- У **несприятливому** сценарії реалізуються **кредитний, процентний, валютний та операційний ризики**:
 - ✓ **кредитний ризик** виникає внаслідок погіршення якості кредитів. Параметри погіршення якості кредитів визначаються для великих корпоративних боржників індивідуально та для інших кредитів на портфельній основі;
 - ✓ **процентний ризик** реалізується через незмінність ставок за активами, зростання вартості зобов'язань та відповідно зниження процентної маржі банків;
 - ✓ **валютний ризик** реалізується через переоцінку відкритої валютної позиції, зміну розміру компоненти валютного ризику у складі вимог до капіталу під ринковий ризик, а також опосередковано через кредитний та процентний ризики;
 - ✓ **операційний ризик** реалізується через додаткові втрати від операційного ризику у першому році несприятливого сценарію.

Базовий та несприятливий макроекономічні сценарії

- Для **базового** сценарію використано публічні прогнози НБУ. Значення обмінного курсу для базового сценарію взято з консенсус-прогнозу «Focus Economics» (квітень 2025).
- **Несприятливий** сценарій розробляється НБУ із застосуванням макрофінансової моделі, враховуючи параметри сценаріїв провідних центральних банків із падіння реального ВВП.
- Припускається:
 - ✓ зниження реального ВВП у 2025 році на 3.1%, з поступовим відновленням у 2027 році;
 - ✓ девальвація гривні до долара США – 25.6% протягом прогнозного періоду, найбільше у 2025 році – 11.2%;
 - ✓ прискорення інфляції через зменшення економічної активності та девальвацію.

Показник	2024	Базовий сценарій			Несприятливий сценарій		
		2025	2026	2027	2025	2026	2027
		<i>За оцінками НБУ</i>					
Реальний ВВП, % (р/р)	2.9	3.1	3.7	3.9	-3.1	-2.2	3.3
Номінальний ВВП, % (р/р)	15.6	16.4	10.9	9.8	24.4	17.7	10.9
Індекс споживчих цін, % на к. п.	12.0	8.7	5.0	5.0	17.9	12.5	6.0
		<i>За оцінками «Focus Economics»</i>			<i>За оцінками НБУ*</i>		
Зміна курсу гривні до дол. США (сер. за період), % (р/р)	9.0	5.9	6.2	3.2	11.2	10.6	6.4

* Наведені показники курсу не є прогнозом Національного банку. Це припущення в межах сценарію стрес-тестування.

Динаміка ВВП у несприятливому сценарії

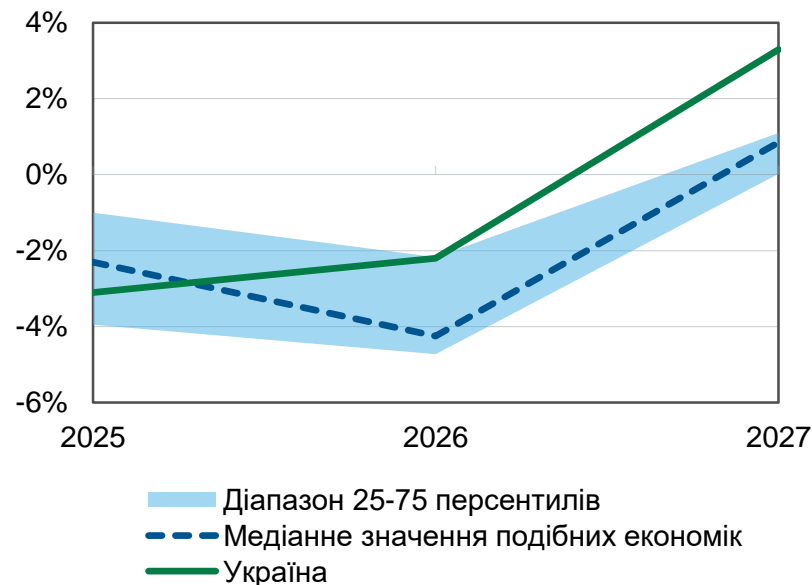
Прогнозна зміна реального ВВП за несприятливим сценарієм за версіями провідних регуляторів, %

	Економіка	2024*	2025	2026	2027
Банк Англії	США	2.8	-0.9	-1.9	1.2
	Британія	0.9	-2.2	-2.4	1.3
	Єврозона	0.8	-1.6	-1.8	1.0
ЕВА	США	2.8	-5.1	-2.5	4.3
	Британія	1.1	-4.5	-4.5	-1.3
	Єврозона	0.7	-2.3	-4.0	0.0
FED	США	2.8	-3.9	-2.4	4.9
	Британія	0.8	-1.8	-2.0	3.9
	Єврозона	0.8	-2.1	-2.1	4.0

* Фактичне значення.

Джерело: підходи до стрес-тестування відповідних регуляторів у 2024-2025 роках.

Прогнозна зміна реального ВВП за несприятливим сценарієм для України (сценарій НБУ) та для подібних* економік (сценарій ЕВА), %

* Чехія, Угорщина, Польща, Латвія, Литва, Хорватія, Туреччина, Румунія, Колумбія, Перу.

- Падіння ВВП України за несприятливим сценарієм у перші два роки прогнозного горизонту у діапазоні 25-75 перцентилів значень подібних європейських країн, у третьому році – зростання з урахуванням глибини падіння української економіки під час кризи напередодні (щоб сукупне падіння відносно базового сценарію було порівнюване із країнами Європи).
- **Несприятливий** сценарій – це **не прогноз**, і його реалізація **не очікується** центральними банками найближчим часом, однак провідні регулятори припускають несприятливий сценарій з падінням економіки на прогнозованому горизонті.

Стрес-тестування активів на портфельній основі

- Коефіцієнти міграції працюючих кредитів у дефолтні розраховуються виходячи з макрофінансової моделі НБУ, а також заборони на кредитування населення в іноземній валюті.
- Макрофінансова модель – напівструктурна модель, розроблена для макропруденційного сценарного аналізу з урахуванням двосторонніх зв'язків фінансового сектору та реальної економіки.
- Мінімальні коефіцієнти втрат в разі дефолту (LGD) для юридичних та фізичних осіб встановлено за типами кредитів та окремо для типів валюти базуючись на історичних спостереженнях про відновлення за дефолтними кредитами.
- Припинення статусу дефолтних для кредитів не припускається.

Коефіцієнти міграції працюючих кредитів (PL) у дефолтні (DL) та мінімальні коефіцієнти втрат в разі дефолту (LGD), %

Сегмент	Валюта	Базовий сценарій					Несприятливий сценарій				
		2025	2026	2027	min LGD		2025	2026	2027	min LGD	
					PL	DL				PL	DL
Інші кредити ЮО	UAH	3.9	3.5	3.1	-	-	5.3	6.7	3.1	-	40.0
	FX	5.9	5.3	4.6	-	-	7.9	10.0	4.6	-	40.0
Кредити ФО під іпотеку	UAH	3.0	2.8	2.6	-	-	3.7	4.2	2.6	-	40.0
	FX	100.0	0.0	0.0	85.0	85.0	100.0	0.0	0.0	85.0	85.0
Кредити ФО під заставу авто	UAH	3.9	3.6	3.3	-	-	4.8	5.5	3.3	-	60.0
	FX	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Інші кредити ФО	UAH	7.8	7.3	6.7	-	85.0	9.6	11.0	6.7	-	85.0
	FX	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0

Особливості стрес-тестування великих боржників

01 Стрес-тестуються від 20 до 40 найбільших боржників банку, що обрані для оцінки якості активів.

Стрес-тест враховує вплив групи боржника

Так

Державні підприємства

Клієнти без кредитів*

Не стрес-тестуються, переоцінюється борг за курсом та застава

02 Для кожного боржника прогнозується звіт про фінансові результати (форма 2) на три роки за базовим та несприятливим сценаріями. Баланс (форма 1) передбачається статичним, в тому числі незмінними припускається сума та характеристики боргу.

03 Здатність боржника обслуговувати борг оцінюється за двома показниками:

- модифікований коефіцієнт покриття процентів операційними доходами ICRm (дефолт визнається, якщо показник менше 1);
- боргове навантаження через співвідношення боргу та операційних доходів Debt/EBITDA (9 клас присвоюється, якщо значення більше 6 у перший рік та 5 у подальшому).

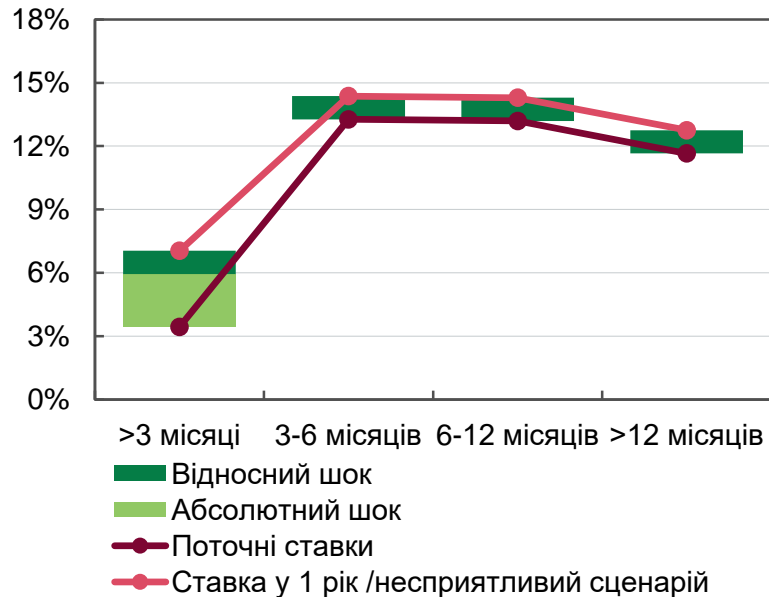
04 Для підвищення точності оцінки, фінансова звітність базового року коригується на неповторювані доходи та витрати, враховується субординація боргу.

05 Прогноз фінансового результату боржників здійснюється за сімома кластерами що відповідають окремим видами діяльності та із використанням деталізованого галузевого прогнозу.

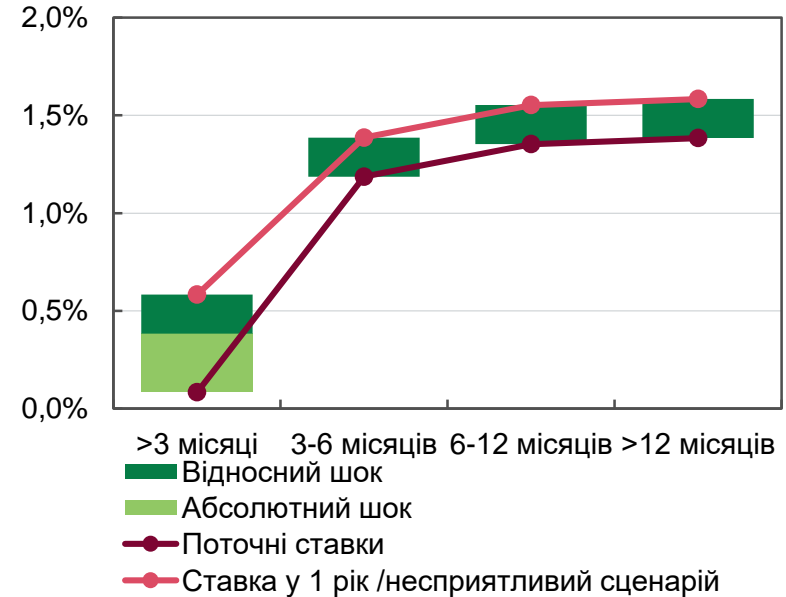
* Боржників, для яких до базової вибірки в оцінці якості активів увійшли лише позабалансові фінансові зобов'язання і за якими банки не мають кредитів.

Припущення щодо ставок за активами та зобов'язаннями

Відсоткові ставки за гривневими депозитами фізичних осіб

Відсоткові ставки за депозитами фізичних осіб в іноземній валюті

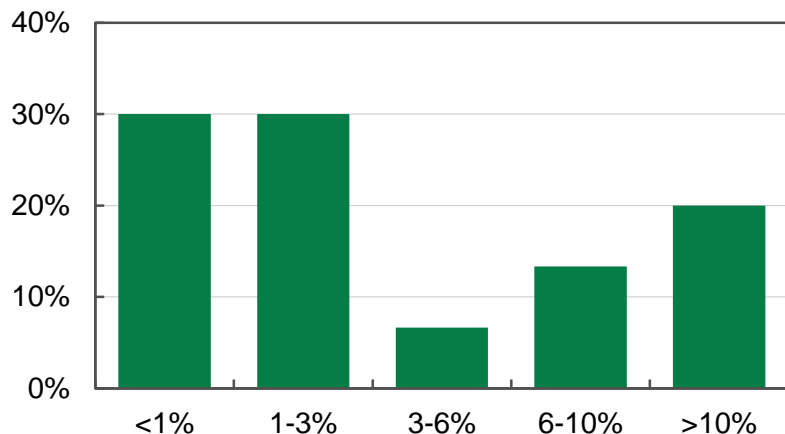

- У базовому сценарії процентні ставки за кредитами знижуються, процентні ставки за депозитами дещо збільшуються у перший рік, у наступні роки – знижуються.
- У несприятливому сценарії ставки за кредитами залишаються незмінними, а за депозитами зростають, що знижує чисту процентну маржу банків.
- На відсоткові ставки за короткими депозитами (до 3 місяців) накладається додатковий абсолютний шок зростання ставок, що відображає необхідність активнішої реакції банків підняттям ставок для підтримки фондування в умовах кризи.

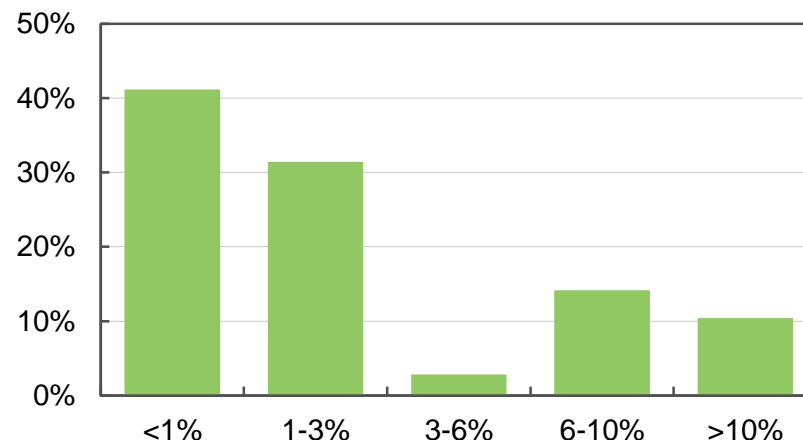
Припущення про втрати від реалізації операційного ризику

Розподіл співвідношення необхідного капіталу для покриття збитків від ОП в ICAAP за стресових умов* та RWA під ОП для 30 найбільших банків

за кількістю

за обсягом активів

* За відсутності інформації у стресовому сценарії взято дані про обсяг втрат від реалізація операційного ризику за звичайних умов.

- Втрати від операційного ризику (ОП) передбачено лише в першому році несприятливого сценарію у розмірі 2.5% ризикозважених активів (RWA) під операційний ризик на звітну дату.
- Суму втрат банків від ОП розраховано базуючись на медіанній сумі необхідного обсягу капіталу для покриття збитків від операційного ризику за стресових умов у звітах про процес оцінки достатності капіталу (ICAAP) 30 найбільших банків у 2024 році.
- Прив'язка рівня втрат до певного відсотка від RWA під ОП враховує профіль ризику банків і не встановлює надмірних додаткових збитків у стрес-сценарії на банки, для яких більш суттєвими є інші типи ризиків (кредитний, ринковий).

Прогнозування статей звіту про прибутки і збитки

(1/2)

Процентні доходи:

- ✓ Оцінюються за ставкою, меншою з двох – за фактичними грошовими надходженнями та за нарахованими доходами (крім доходів за цінними паперами).
- ✓ Ставки розраховуються окремо для працюючих і дефолтних кредитів за сегментами кредитного портфеля. Ставка за дефолтними кредитами обмежується 25% ставки за працюючими кредитами.
- ✓ Дохідність кредитів не може більше ніж втричі перевищувати середній рівень дохідності відповідних кредитів згідно з макроекономічними сценаріями.
- ✓ Дохідність інвестицій в державні цінні папери в національній валюті зі строком погашення до 6 місяців прогнозується на рівні не вищому за прогнозний рівень облікової ставки.

Процентні витрати: вартість зобов'язань коригується на прогнозовану зміну середнього рівня відповідних відсоткових ставок за базовим і несприятливим сценаріями за типом клієнта, типом валюти, строками. У несприятливому сценарії накладається додатковий шок на короткострокові (до трьох місяців) ставки.

Комісійні доходи і витрати припускаються сталими.

Адміністративні витрати збільшуються пропорційно прогнозованому індексу споживчих цін (у несприятливому сценарії вдвічі повільніше із урахуванням реакції та пристосування банків у кризу).

Результат від купівлі-продажу іноземної валюти прогнозується з урахуванням рівня девальвації скоригованого на історичну реакцію цієї складової доходів.

Прогнозування статей звіту про прибутки і збитки

(2/2)

Витрати на формування резервів за МСФЗ: формування резервів здійснюється таким чином, щоб обсяг резервів відповідав сумі кредитного ризику окремо за кредитами юридичним/фізичним особам та окремо за іншими операціями за всіма валютами.

Результат від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються через прибуток/збиток: припускається в прогнозних періодах на нульовому рівні.

Валютні переоцінки: є результатом переоцінки валютної позиції банку.

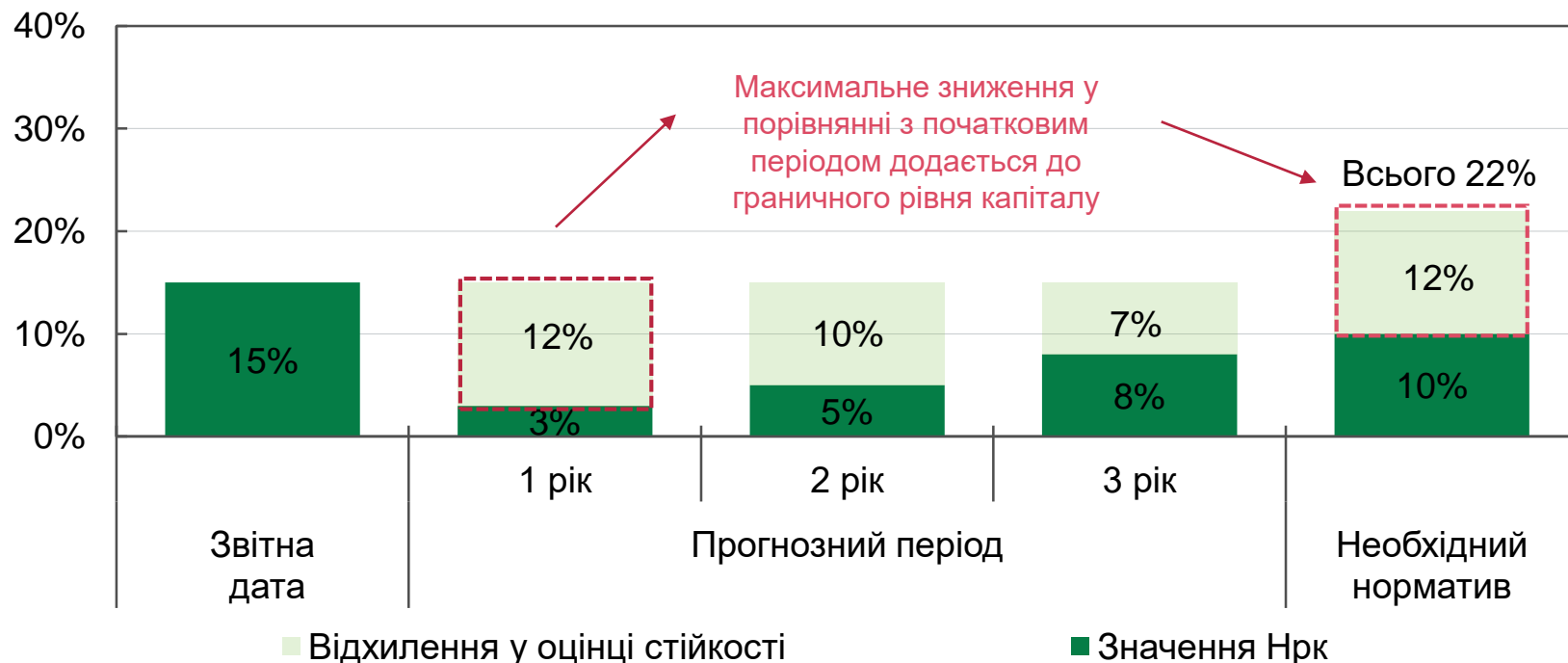
Інші операційні витрати у несприятливому сценарії:

- ✓ У першому прогнозному році збільшуються на суму, що відображає втрати від операційного ризику (2,5% від експозиції під операційний ризик на звітну дату).
- ✓ Розмір втрат відкалібровано із використанням інформації про оцінки капіталу під операційний ризик банків в ICAAP та із застосуванням підходу інших регуляторів через накладання фіксованого коефіцієнта та базу розрахунку.

Решта доходів і витрат: незмінні або нульові з урахуванням припущення про статичний баланс.

Неповторювані елементи доходів та витрат не враховуються в прогнозних періодах.

Підходи до визначення необхідного рівня капіталу

- Мінімально допустимі граничні рівні капіталу за обома сценаріями встановлені на рівні нормативних.
- Необхідний рівень нормативу достатності капіталу розраховується так, щоб забезпечити збереження капіталу банку на мінімально допустимому рівні навіть під час кризи.
- Для банків, які проходять оцінку стійкості за трьома етапами, необхідний норматив вибирається як найбільше значення за результатами другого або третього етапу.
- Оцінюються всі три нормативи достатності капіталу для кожного банку за обома сценаріями – основного капіталу 1 рівня (H_{OK1}), капіталу 1 рівня (H_{K1}) та регулятивного капіталу (H_{PK}).